

གཙོ་སློབ་ལ་ རིན་ཆེན་འཛོལ་ བཅོན་ལྷ་དག་དབང་ཚུལ་བྲིས་སྤྲོད།

ANGZU
WENHUA
FAZHANSHI

སློབ་ལྷན་ཁྲིམས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ།

བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ཚུལ་ མདོར་བསྡུས་བཤའ་པ།

སི་ཁྲོན་དཔེ་སྐྲུན་ཚོགས་པ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

ལྷོ་རུབ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བོད་ཡིག་སློབ་དེབ།

བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ཚུལ་ མདོར་བསྟུན་བཤད་པ།

གཙོ་ལྟན་གྲྭ་བ། རིན་ཆེན་ལོ་ཚོ། བཅོམ་ལྷོ་རུབ་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས།

སི་ཁོན་དཔེ་སྐྱོན་ཚོགས་པ། སི་ཁོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་པར།

图书在版编目(CIP)数据

藏族文化发展史/仁青措等主编. - 成都: 四川民族出版社, 2006.12

ISBN 978 - 7 - 5409 - 3373 - 9

I. 藏... II. 仁... III. ①藏族 - 民族文化 - 文化史 - 中国 - 藏语 IV. K281.4

中国版本图书馆CIP数据核字(2006)第146950号

ZANGZU WENHUA FAZHANSHI

藏族文化发展史

仁青措 赞拉阿旺措成 编

责任编辑	嘎尔玛泽朗
封面设计	唐学兵
技术设计	星光
出版发行	四川出版集团 四川民族出版社 (成都三洞桥路12号)
印 刷	四川嘉创印务有限责任公司
成品尺寸	185mm×260mm
印 张	15.5
字 数	310千
版 次	2006年12月第1版
印 次	2006年12月第1次印刷
书 号	ISBN 978 - 7 - 5409 - 3373 - 9/K · 264
定 价	35.00元

著作权所有·侵权必究

ཚུལ་སྐྱོག་འགན་འཁུར་བ། ཀམ་ཚེ་རིང་།
མཇུག་ཤོག་འཆར་འགོད་པ། ཐང་ཚོམ་ཡིན།

ལྷོ་ལྷོ་ལ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་པོད་ཡིག་སློབ་དེབ།
པོད་ཀྱི་རིག་གནས་དར་སྤེལ་ལྷོ་ལྷོ་སྐྱོས་
མཇུག་བསྐྱུས་བཤད་པ།

གཙུག་ལྷན་པ། རིན་ཆེན་འཚོ། བཅོན་ལྷ་རག་དབང་རྒྱལ་བློ་བཟང་།

མི་འོན་དཔེ་སྐྱུན་ཚོགས་པ་དང་།

མི་འོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་པར་ཅུ་བསྐྱུན།

སམ་རྩོམ་པར་སྐྱོག་ཉེ་གནས་ནས་བསྐྱོགས།

༢༠༠༤ལོའི་ཟླ༡༢པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱོགས།

༢༠༠༤ལོའི་ཟླ༡༢པར་པར་ཐེངས་དང་པོ་དཔར།

པར་གྲངས། ༡—༥༠༠

དཔེ་ཆ་གས། ISBN 978 - 7 - 5409 - 3373 - 9/K · 264

དཔེ་རིན་སྒོར། ༣༥. ༠༠

དཀར་ མཁ

དང་པོ། ཚུམ་པ་པོའི་ངོ་སྤྱོད། (1)

 རྗེ་དཔུ་དགོ་བསམ་གཏུན་རྒྱ་མཚོའི་མཛད་རྣམ་མདོར་བསྟུན། (1)

 མཁམས་དབང་དམ་པ་ཉན་ཤུལ་མཁུལ་རབ་འོད་གསལ་གྱི་མཛད་རྣམ་མདོར་བསྟུན། ..(6)

གཉིས་པ། གཞུང་དངོས་གྱི་སྒོར། (9)

 འོད་དུ་རིག་གནས་དར་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ཚུམ་གཅེས་བསྟུན། (9)

 མཚོན་བརྗོད་དང་ཚུམ་པར་དམ་བཅའ་བ། (9)

ས་བཅད་དང་པོ། འོད་མི་དང་འོད་གྱི་སྒྲིབ་ཡིག་སྒོར། (14)

 དང་པོ། འོད་མི་བྱུང་རྒྱལ་སྒོར། (14)

 གཉིས་པ། འོད་གྱི་སྒྲིབ་ཡིག་ (37)

ས་བཅད་གཉིས་པ། འོད་དུ་རིག་གནས་དར་རྒྱལ་དངོས་བཤད་པ། (76)

 དང་པོ། བརྟན་པ་སྤྱོད་དར་གྱི་སྒྲིབ་སྤྱོད་འོད་དུ་རིག་གནས་དར་རྒྱལ།(77)

 གཉིས་པ། བརྟན་པ་སྤྱོད་དར་གྱི་སྒྲིབ་སྤྱོད་འོད་དུ་རིག་གནས་དར་རྒྱལ། (164)

 གསུམ་པ། འོད་གྱི་རིག་གནས་རྒྱ་ཡུལ་དུ་དར་རྒྱལ། (227)

 བཞི་པ། འོད་གྱི་རིག་གནས་སོག་ཡུལ་དུ་དར་རྒྱལ། (229)

 «འོད་གྱི་རིག་གནས་དར་རྒྱལ་མདོར་བསྟུན་བཤད་པ» ཡི་མཚན་འགྲེལ་དགོས་འབྱུང་ལོར་གཏེར།

..... (240)

དང་པོ། ཚུམ་པ་པོའི་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྟུན།

རྗེ་དམུ་དགོ་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོའི་

མཛད་རྣམ་མདོར་བསྟུན།

བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་དམ་པ། སྤོབ་དཔོན་ཆེན་མོ་རྗེ་དམུ་དགོ་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོའམ་མཚན་གཞན་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོ་མི་འཛིགས་དབྱུངས་ཅན་དགའ་བའི་སློ་གོས་སུ་འབོད་པ་ནི་དགོ་བཅུ་ཚང་བའི་ཡུལ་དམུ་དགོ་སོག་པོ་དུའི་རོང་སྤེར་གྲོང་སྐད་འཁོར་ལོ་ཚང་དུ་ཡབ་བསོད་ནམས་དང་ཡུམ་ཨ་ཚེ་གཉིས་ཀྱི་གྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྔ་བའི་ཤིང་ཕོ་རྟུག (༡༧༡༤) ལོར་སྐྱུ་བལྟམས།

དགུང་ལོ་རྒྱུད་དུའི་དུས་སུ་དགོ་བཤེས་སློ་བཟང་ཚོས་ལྟན་དང་། སྐྱུ་ཁང་བདེ་ཆེན་དང་ཡབ་ཀྱི་དུང་ནས་སློབ་དང་སྐྱབས་འགོ། ལྷུང་བཤགས་སོགས་ལ་སྦྱངས་པ་མཛད། དགུང་གུངས་བཅུ་གཅིག་ཐོག་བདེ་ཚང་ཁྱི་ཚན་སློ་བཟང་བསྟན་པའི་ཉི་མ་ལས་རབ་དུ་བྱུང་ནས་དགོ་རྒྱལ་གྱི་སློམ་པ་མགོས་ཏེ་མཚན་ལ་སློ་བཟང་བསམ་གཏན་ཞེས་གསོལ། དེ་མཚུངས་དམུ་དགོ་བཀའ་ཤིས་འཁོར་ལོ་དཔོན་དུ་ཚོས་གྲུ་དང་ཚོགས་ལ་ཞུགས། དགུང་ལོ་བཅུ་དགུར་གཞུང་རྒྱགས་འབུལ་གནང་མཛད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་འཛིན་གྲུའི་སྦྱོར་དཔོན་དུ་བསྐྱོས། དེའི་མུ་ལོ་རྒྱུ་ཁོ་སྐྱུ་དང་ལྟན་དུ་ཐེབས་ཏེ་སྤྱི་བུང་བཀའ་ཤིས་འབྲེལ་གྱི་མཛད་བྱུང་ཐོས་བསམ་གྱིང་གི་ཚོས་གྲུར་ཞུགས། མཁས་དབང་ “རབ་སྐྱུ་ལྷུང་གསུམ་” དུ་གྲགས་པའི་ནང་ཚན་རྗེ་དགོན་མཚོག་བསམ་འགྲུབ་དེ་ཉིད་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྟེན་ནས་ཕྱགས་འཛིན་སྦྱོར་སྦྱངས་སོགས་ཏུར་ཐག་མཛད། དེ་ནས་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་སྤྱི་བུང་བཀའ་ཤིས་འབྲེལ་དུ་རིགས་པ་སྦྱོར་བའི་གསུ་སྦྱང་དེ་དམུ་དགོ་བསམ་གཏན་ཞེས་མཚན་ཡོངས་སུ་གྲགས།

དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་ཐོག་སྤོ་ཁོ་རྗེ་འཚང་རྗེ་འཛིགས་མེད་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་ཞལ་སྐུ་ལས་

བསྟེན་པར་རྫོགས། དེ་རྗེས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་པ་རྗེ་ཏུ་མོ་འབྲིལ་བ་འཇམ་དབྱངས་ལེགས་བཤད་
དཔལ་བཟང་པོ་ལས་སྐུ་རྟགས་དང་དབྱངས་ཅན་སྐྱ་རྗེ་ཀ་གི་རི་མོ་མཚུབ་བྲིད་སོགས་རྫོགས་པར་
གསལ། དགུང་གྲངས་སོ་གཉིས་ཐོག་སྐྱ་བྱང་ཕྱག་མཛོད་དཔལ་མང་ཚང་ནས་ཨ་མཚོག་དགོན་པའི་འདུ་
ཁང་དུ་ལུང་འབྲི་བར་ཚགས་བཅུགས་གནང་བ་དང་། ལྷབས་བསྟན་ཨ་མཚོག་དགོན་རྒྱུད་པ་གྲ་ཚང་གི་ཨ་
ཁུ་འཇམ་དབྱངས་ཀྱི་མདུན་ནས་རྒྱ་རྗེ་ཀྱི་རི་མོ་ཆ་ཚང་སློབ་གཉེར་མཛད། དེ་རྗེས་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་
སྐྱ་བྲོང་ལུ་པ་རྗེ་བཅུན་སློབ་བཟང་འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ལྷ་ས་ནས་རང་དགོན་དུ་
ཐེབས་རྗེས་གྲ་ཚང་སོ་སོའི་རྒྱུ་ལམ་སོགས་ལ་དག་ཐེར་གནང་བ་དང་དུས་མཚུངས་སྐྱ་བྲོང་ཕྱབ་བསྟན་ཐོ་
བྲང་དུ་གྲ་རྒྱུད་གི་སློབ་གྲ་ཞིག་བཅུགས་གནང་མཛད་དེ་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་དགོ་ཆམ་དུ་བསྐོ་བཞག་
གནང་བ་མ་ཟད། སློབ་གྲའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་སྐྱ་གོང་མས་གསུང་བཤད་བཀའ་
སློབ་བསྟུལ་སྐབས་ “ཨ་ཁུ་བསམ་གཏམ་ཡང་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ཀར་རྣམ་དབྱེད་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་
གཤིས་དགོ་ཆམ་དུ་བསྐོ་བཞག་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁོད་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཙི་བཀྱར་དང་སྐྱུང་བཙི་བྱེད་
དགོས” ཞེས་གསུངས།

དེ་ནས་རྗེ་རམས་པ་བཏང་ནས་ལོ་གཉིས་དང་ལྔ་བ་བརྒྱུད་སོང་བའི་མཚམས་ལ་སྐྱ་བྲོང་བརྒྱུད་དུ་
བཙེངས་འགོ་ལ་ཐོབ། རྫོང་གི་དཔོན་ཆེན་འགའ་ཞིག་གིས་ལན་གྱུར་ཕྱག་ལས་གནང་བར་ཐེབས་རྒྱུའི་
ཞལ་སྐྱལ་ལུས། གྲུང་ཐང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་ཆེད་མངགས་མགོན་འཕོད་ཀྱིས་སྤྱི་སྤྱིར་གྱི་དོན་དང་རིག་
གནས་དང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཀྱི་གསུང་འཕྲོས་མང་པོ་བསྟུལ། དགུང་གྲངས་སོ་བདུན་པ་ལྷགས་སྟེག་ (༡༧༥༠)
ལོར་དགོ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་དང་ཤིན་ཅང་གི་དཔོན་རིགས་ཁ་ཤས་བཅས་དང་མཉམ་དུ་གནས་
གྱུར་བཞུགས་ནས་ཐེ་ཅིན་དུ་ཐེབས། དེ་སྐབས་ཀྱང་དབྱང་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་སུའི་སུའུ་ཀྱང་དང་
རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུའུ་མེན་གཅིག་ལྷོགས་ལི་སུའི་ཉན་དང་། མི་རིགས་
དོན་བྱེད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུའུ་མེན་གཞོན་པ་ལྷ་ལན་ལྷ། མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་

གཞུང་ལས་ཁང་གི་ཀྲུང་ལོ་དབྱེད་ཅིན་ལོ་བཅས་ཉམ་ཉམ་དུ་དག་བཤེས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་གསུང་དུ་གྲོས་ལམ་
སློབ་འདྲི་ལྷ་བར་འོང་བ་དང་སྐབས་བསྐྱེད་དབྱེད་ཅིང་ལོ་གྱིས་དམ་པ་འདི་ཉིད་ལ་སི་ཁོན་དང་། ཤིས་
ཁམས། བོད་སློངས་བཅས་ད་དུང་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་པས་བོད་ཡིག་ལས་དོན་གལ་འགངས་
ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་བརྟེན་ལས་བྱེད་པའི་སྤྱིད་སྐྱེད་ལ་འཇུག་པའུགས་གནང་ཆོད་གོས་མཁོ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་
ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་རྒྱུ་བརྗོད་པར་དག་བཤེས་ཤིང་རབ་རྒྱ་མཚོ་མཚོག་ནས་ཀྱང་ངེས་པར་ཁས་འོངས། ལས་
བྱེད་པ་བྱས་ནས་བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཅི་ལུས་ལྟེ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་སློབ་ཐེབས་སྟབས་ཞལ་ཁ་བཞེས་
ནས་དོ་རྗེ་ཆེ་བརྟན་དང་། སུན་བཀྲ། བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་(ཉོང་མེན་ཤིན་)སོགས་དང་ལྟན་དུ་མི་རིགས་དོན་
བྱེད་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་སི་གསུམ་པའི་ནང་བྱུག་ལས་གནང་སྟེ་《མི་དམངས་བརྟན་པར་》སོགས་ལ་
བསྐྱར་ལྷན་མཛད། ལྷགས་ཡོས་ (༡༩༥༡) ཡོར་ང་ཕོད་སོགས་བོད་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གི་འབྲུག་མི་ལོ་
ཅིན་དུ་འབྱོར་ཉེ་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་རྒྱུའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་འོག་སྐབས་
གོས་མཐུན་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་བའི་ལས་དོན་ནང་ལྷགས།

དབྱེད་གངས་སོ་དགུ་བ་རྒྱུ་འབྲུག་ (༡༩༥༢) ཡོར་སྐྱེ་ཁམས་ཅུང་མི་བདེ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་པ་
ཡུལ་དུ་ཐེབས། དབྱེད་གངས་བཞི་བཅུར་ཐེབས་པ་རྒྱ་སྐྱེལ་ (༡༩༥༣) ཡོར་ཀུན་མཁུན་སློབ་བཟང་འཛིགས་
མེད་ཐུབ་བསྟན་ཚོས་ཀྱི་ཉི་མ་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་ཤོག་འབྱོར་ཉེ་ལྟ་རམས་པ་དགོན་མཚོག་བསྟན་
འཛིན་དང་དམ་པ་དེ་ཉིད་དམ་པའི་བཀྲ་ཤིས་འཁོར་ལོ་དགོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དགོ་ཆེན་དུ་བསྐྱོད་གཞག་
གནང་། དབྱེད་གངས་ཞེ་གཉིས་པ་ཤིང་མོ་ལུག་ (༡༩༥༤) ཡོར་བོད་རྒྱ་གཉིས་པར་ལྟ་རྒྱུ་སྤྱིད་དུ་རྒྱལ་
སྤྱིད་གཞུང་ནས་གདན་ལྷན་བྱས་པ་ལྟར་ཐེབས་ཉེ་རིག་གནས་འོའི་འོ་ཀྱང་གཞོན་པ་དང་མིང་ལྗང་གསར་
འབྱུང་ཁང་གི་བོད་ཡིག་གསར་འབྱུང་ཚོམ་སྤྱིག་གི་འགན་གཅིག་ལྷོགས་གནང་། དབྱེད་གངས་ཞེ་ལྟ་པ་
ས་ཁྱི་ (༡༩༥༥) ཡོའི་རྒྱ་བརྒྱད་པར་རང་སྤྱོད་སྤྱིད་གཞུང་ལྟ་རྒྱུ་སྤྱིད་ནས་འབར་ཁམས་སུ་སྐྱོན་སྟབས་
ལྟན་དུ་གནས་སྤོ་མཛད།

དགུང་གངས་ཞེ་དུག་ལ་ཐེབས་པ་ས་ཕག་ (༡༧༧༧) ལོའི་ལྷ་ལྷ་པར་བེ་ཅེན་དུ་ «རྒྱ་བོད་གན་སྐྱུར་ཚིག་མཛོད་» དང་། «མའོ་ཚེ་རྩེ་གི་གསུང་རྩོམ་གཅེས་བསྡུས་» དེབ་དང་པོའི་བསྐྱུར་ལུས་མཛོད་པར་ཐེབས་ཏེ་ལྷ་གས་རིང་རྗེ་ཚོ་བརྟན་ཞབས་དུང་དང་ལྷན་དུ་ཁང་མིག་གཅིག་ནང་བཞུགས། སྤྱི་ལྷ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཅིག་གི་རྒྱལ་སྟོན་མཛོད་གཟིགས་སོགས་བྱེད་སློབ་ལ་ཞུགས་རྗེས་ཐིམ་ཏུ་ལ་བྱིར་ཐེབས། དགུང་གངས་ད་གསུམ་པ་མེ་ཏྲ་ (༡༧༧༧) ལོར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཞེས་པའི་གོང་ཚག་ཚེན་པོ་དེ་ལངས་ནས་ལོ་དེའི་སྤྱི་ལྷ་བཅུ་པར་དམར་སྲུང་དམག་ཅེས་པས་སྐྱེ་ཆས་ཡོད་ཚད་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས། དེ་ནས་ལོ་གཅིག་དང་ཉིན་བཅུ་གཉིས་རིང་རྗེ་འགག་འཕོ་གྱའི་ཁོག་ཏུ་དལ་རྩོལ་གནང་དགོས་བྱུང་། དགུང་གངས་ད་བཞིར་ཐེབས་པ་མེ་ལུག་ (༡༧༧༧) ལོར་འབར་ཁམས་སུ་ཐེབས་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་དལ་རྩོལ་འདྲེས་མའི་དང་བཞུགས།

དགུང་གངས་དུག་བཅུ་རེ་གཉིས་པ་ཤིང་ཡོས་ (༡༧༧༧) ལོར་ཐིམ་ཏུར་ཐེབས་ཏེ་ «བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཚེན་མོ་» བཟོ་རྒྱའི་གཞི་བཏིང་། མེ་སྐྱལ་ (༡༧༧༧) ལོའི་ལྷ་བ་བཅུ་གཉིས་པར་ཟེ་ཐོན་ཞིང་ཚེན་མོས་སྐབས་བཞི་པའི་རྒྱན་ལས་ལུ་ཡོན་དུ་བདམས་ཐོན་བྱུང་བ་དང་། དེའི་ཕྱི་ལོ་རང་སྦྱོང་ལུ་མིན་གྲོས་ཀྱི་གྲུ་ལུ་ཞི་གཞོན་པར་བདམས། ལུགས་སྐྱེལ་ (༡༧༧༧) ལོའི་སྤྱི་ལྷ་དང་པོར་བེ་ཅེན་དུ་གངས་ཏུང་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་ཚན་རིག་གོས་བསྐྱུར་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཉིན་བཅུ་གཉིས་རིང་རྩོད་སྲིད་མཛོད་མཐར་དེ་སྐྱེ་མའོ་ཚེ་རྩེ་གསུང་རྩོམ་སློབ་སྦྱོང་འཛིན་གྲུ་ཟེར་བ་ཞིག་བཅུགས་པ་དེས་བོད་ཡིག་བཅོས་བསྐྱུར་བྱེད་དགོས་ཞེས་བོད་ཀྱི་བརྗོད་གཞུང་ལུགས་རྩ་ལག་གཏོང་བའི་ཡིག་ཆ་གནང་བསྐྱུས་ཟེར་བ་དེ་རྩིས་མེད་དུ་གཏོང་བྱུང་བ་བྱུང་བ་དང་སྐྱགས་གནང་བསྐྱུས་ཀྱི་དགག་ཡིག་མཐའ་དབྱེད་ཟེར་བ་ཞིག་ཚེད་མངགས་རྩོམ་འབྲི་གནང་ནས་ཚིག་མཛོད་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཡོངས་ལ་ཚར་གཅིག་ཐིམ་གནང་མཛོད། དགུང་གངས་རེ་དགུ་པ་རྒྱ་ཁྱི་ (༡༧༧༧) ལོའི་ལྷ་བཅུ་པའི་ཚེས་གཉིས་ཉིན་ལྷ་ས་སྐྱོན་རྩིས་ཁང་གི་གནང་ལུས་ལྷ་ས་པར་ཐེབས་ཏེ་གྲུང་གོ་གནམ་རིག་སྐྱུར་རྩིས་ཀྱི་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་ཐོག་སྐྱུར་རྩིས་མཐུན་ཚོགས་ཀྱི་མཚན་འཛིན་ཚོགས་གཙོ་གཞོན་པར་བདམས། གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཐོག་ཁང་དུ་གྲུབ་གཟིགས་པར་ཚེན་སྐྱེད་བཅུ་པ་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་རིན་པོ་ཚེར་ནང་མཇལ་ཞུས། ལྷ་ལྷན་

གཙུག་ལག་ཁང་དང་། མོ་བྱང་པོ་ཏ་ལ། བཀྲ་ས་ལྷོ་ན། ས་སྐྱ། ཡུམ་བུ་སྐྱ་སྐྱང་། ཚོས་རྒྱལ་བའ་གསོ་སོགས་ལ་
གནས་གཟིགས་མེད་པ། ལོ་དེའི་སྤྱི་ལྷོ་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་དང་ཚོས་ལུགས་མི་སྣ་དུག་ཅུ་
ལྷག་གི་ལྷ་སྐོར་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་གནང་སྟེ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་ཞིང་ཚེན་དགའའི་གོང་ཁྱེར་ཆེ་ལག་ལ་ལྷ་
སྐོར་དུ་ཕེབས། དགའ་གྲངས་བདུན་ཅུར་ཕེབས་པ་ནས་བརྒྱུད་སྐྱིད་ལུང་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་དང་།
ལྷོ་ལུང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་སོགས་སྤྱི་ལྷོ་བཅུ་གཉིས་པའི་སྤྱི་བཙུན་ལ་
ཚོད་མ་སོགས་སློབ་ཁྲིད་ཐེངས་དུ་མ་གནང་།

དེ་ནས་ལོ་རེ་བཅུ་གྲངས་འི་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་སྐྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་གང་སར་ཕེབས་ཏེ་སློབ་ཁྲིད་དང་
ཚོས་ལུང་གི་རྒྱ་ཆེར་བསྐོར་གནང་མཛད་དེ། ཡུལ་བྱང་གི་སློབ་མ་དུ་མ་གསོ་སྐྱོད་གནང་མཐར་དགའ་གྲངས་
བཅུ་དྲུག་ཕེབས་པ་རབ་གནས་རྒྱ་བྱ་ལོའི་ཉེར་ལྷོ་གསུམ་པ་ཕྱི་མའི་ཤོལ་ལྷོའི་ཚོས་བཙོ་ལུ་ (༡༩༤༩ལོའི་ལྷོ་
«ཚོས་༥») ཉིན་ཉེ་ལོ་གསུམ་ལུང་ལ། རྒྱ་སྐད་ས་རི། བམ་ལངས་ཀྱི་དུས་སུ་རྒྱ་ཆུ་ཚོད་བདུན་དང་སྐར་མ་ཉེར་
ལཱའི་ཐོག་སེང་གི་ཉལ་སྐབས་ཀྱིས་འདས་ཚུལ་བསྟན། མཛད་རྣམ་ཞིབ་ཏུ་འདོད་ཆེ་དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསུང་
འཁུམ་པོད་དང་པོའི་ནང་ «རྩོམ་པ་པོ་རང་གི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་རང་གསལ་ལྷ་དར་བ།» ཞེས་བྱ་བར་གཟིགས།
དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱ་ཆེ་གང་པོར་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་གོང་སྤེལ་གྱི་ལས་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་གནང་ཞིང་། མདོ་བྱང་
བཀའ་རྩོམ་མང་དུ་འཛད་པ་སྟེ། «བོད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱ་སློབ་གསལ་འཇུག་དོགས་» དང་། «ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་
སློབ་གསལ་རིག་སློབ་» དང་། «བདེ་སློབ་སློབ་གསལ་དགའ་ལྷོན་» དང་། «བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དགའའི་མེ་ལོང་།»
དང་། «སྟོན་པའི་ཡང་གསལ་སྤྱང་མཛོད་» སོགས་བཀྲངས་ལས་འདས་པས། ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་འདོད་ན་
མཚོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས་དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་པོད་དུག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་ «རྗེ་
དཔུ་དགེ་བསམ་གཏམ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འཁུམ་» ཞེས་པ་དབར་བསྐྱེད་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཡོད་པས་དེ་ལ་
གཟིགས་པར་འཚལ། |

མཁས་དབང་དམ་པ་ཉན་ཤུལ་མཚེན་རབ་འོད་གསལ་གྱི་

མཛད་རྣམ་མདོར་བསྟན་པ།

མཁས་དབང་དམ་པ་ཉན་ཤུལ་མཚེན་རབ་འོད་གསལ་མཚོག་ནི། མདོ་ཁམས་མགར་ཐར་གནས་
གྱི་སོག་ཟེ་རག་ཤེས་ཞེས་པའི་འབྲོག་སྡེ་ཞིག་ཏུ། བོད་མི་འཕེལ་དུ་གྱུ་གི་ཡ་གྲུལ་གདོང་གི་རིགས་དང་།
དེ་ལས་མཚེན་པའི་གདོང་ཤུལ་ཚེན་བཙོ་བརྒྱུད་དུ་གྲགས་པའི་ནང་གསེས་ཉན་ཤུལ་ཞེས་པའི་རིགས་ལས།
ཡབ་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་དང་། ཡུམ་སོག་བཟའ་བཀྲ་ཤིས་བཟང་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ། རབ་བྱུང་
བཙོ་ལྔ་པའི་ཤིང་མོ་གྲང་གི་ལོ (སྟེ་ལོ་༡༧༥༡) འབྱུངས།

དགུང་ལོ་ལྔ་ལ་སོན་སྐབས། ཡབ་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོན་བསྟན་པ་ཤིང་། རུས་
ཡུན་ཐུང་དུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་དབུ་ཅན་དབུ་མེད་རྣམས་ཚེགས་མེད་དུ་མཚེན་པས་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཉ་
ལས་ཉེ་“ཡི་གེ་བསྟན་མ་ཐག་ཤེས་པ་རེད”ཅེས་བསྟན་པ་བརྗོད་བྱས། དེ་ནས་མི་རིང་བར་མི་ཉག་དཔལ་
རི་དགོན་པའི་ཁྱི་བ་འོད་གསལ་ཉེ་མ་ཞེས་པའི་སྐུ་སྐུའི་ཡང་སྤྱིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱ་བ་ལྡང་། རྗེ་དམ་པ་
འདི་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་མཚེན་མིང་སྤྱིང་དགུའི་ནང་ནས་རྒྱུད་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དགུང་ལོ་མཐོན་
པོར་སོང་བ་བཅས་ཀྱིས་རེ་ཞིག་ཡབ་ཡུམ་དང་ཁ་མ་བྲལ་བར་སྐུ་མདུན་ནས་འབྲི་སྟོན་གཉིས་བྱང་རྒྱུ་
པ་ཞིག་བསྟན་པར་མ་ཟད། རྒྱ་སྐུལ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་པའི་འདོན་རྟོག་དབྱེད་དང་། བཅའ་རྒྱུང་
འབྱུང་དགོས། གར་ཐིག་དབྱེད་རོལ་སོགས་ལའང་སྐྱུངས་པ་ལེགས་པར་མཛད། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་
སྐུ་རྟགས་དག་གསུམ་གྱི་དཔེ་ཆ་དང་། སྟོན་འཇུག་སྟོན་གསུམ་རྣམ་དེས་སོགས་ཀྱི་རྩ་བ་མི་ཉུང་བ་
ཞིག་སྟོ་འཛིན་མཛད་དེ་གཞུང་ཡུགས་ཁག་ལ་སྟོབ་སྟོབ་བྱེད་པའི་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་ཚུགས། དེ་
ནས་ཡུལ་དེའི་རྒྱུན་སྟོན་བཞིན་མཚོག་ཉིད་རྫོགས་ཚེན་དགོན་དུ་སྟོབ་གཉེར་བཤད་གྲར་ཞུགས་ནས་

གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་ལ་སློབ་སྦྱོང་གནང་བའི་འགོ་བཙུགས། སྐབས་དེར་གྱི་སིང་ཉའི་བཀའ་གྲུབ་དཔུ་
མའི་སློབ་དཔོན་དུ་བསྐྱོད་བཞག་ལྷུང་རྟེ་ལས་འགན་ལེགས་འགྲུབ་ཐོག

གང་འཚམས་ཤིག་ནས་མཁན་ལྷ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ། མཁན་མགོན་པོ་
སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་མའུའི་ནས་རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་གྲོང་ཆེན་སྙིང་ཐིག་གི་ཚོས་སློབ་འགྲུབ་ཞིག་དང་དབང་ལུང་
ཁྲིད་གསུམ་སོགས་ཞུས། སྐབས་དེར་མཁན་དབང་སྐྱེ་གཙུག་གི་སྐྱེ་མའུའི་ནས་ཀྱང་དཔུ་མ་འཇུག་པ་
དང་། དཔུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་ལོ་གཅིག་ལྷག་ཞུས་ནས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་ཁྲི་
ལོར་(སྤྱི་ལོ་༡༧༧༤) ལྷ་སར་ཐེབས། ལམ་དུ་སྐྱེ་བ་གསུམ་དང་བྱེད་ཅམ་ནས་ལྷ་ལྷན་དུ་ཉེ་ཞོ་མེད་པར་
འབྱོར། གཙུག་པོ་རྒྱལ་དབང་ཉེ་མའང་ལྷ་ལྷན་གི་སྐྱོ་སྤྱོགས་ཡར་སྤོང་རྩལ་འཕེལ་བྱས་ཅིས་སློབ་དཔོན་
བསྐྱེད་སྐྱེ་བ་གནས་ཤིག་ཏུ་བདེ་བར་བཞུགས་པར་བརྟེན་སྐྱོན་མཆོད་གཉིས་སྐབས་ཤིག་གི་རིང་ལྷན་དུ་
བཞུགས།

དེ་ནས་རྗེ་དམ་པ་འདི་ཉིད་ལྷོ་ཁའི་གནས་ཆེན་ཁག་གཅིག་ལ་གནས་སློབ་དུ་ཐེབས་ཏེ་སྤུལ་ཡང་ལྷ་
སར་ཐེབས། སྐབས་དེར་ལྷ་སར་སློབ་རྒྱུད་དང་བོ་དང་། བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་སློབ་གྲྭ་གཉིས་བཅུ་གསུམ་
མ་ཐག་ཡིན་པས། རྗེ་དམ་པ་འདི་དམག་ཁུལ་ཁང་ལས་བྱེད་སློབ་གྲྭའི་བོད་ཡིག་དགོ་ཆུན་དུ་གདན་དྲངས་
ནས། སྐྱོན་སྤུམ་དང་། ལོ་རྒྱུས། ཚོས་ལུགས་བཙུག་གི་སློབ་ཁྲིད་མཛད། རྗེས་སུ་གཙོ་བོ་བོད་ཡིག་དགོ་
ཆུན་རྣམས་ལ་སློབ་ཁྲིད་གནང་བ་དང་། ལས་བྱེད་སློབ་གྲྭའི་དགོ་ཆུན་དང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཞིབ་
འཇུག་ཁང་གི་ཀྱུའུ་རིན་ཞེས་པའི་གོ་ཐོབ་བཞེས་ཏེ་མཛད་འཕྲིན་བསྐྱུངས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༧ལོའི་བར་དུ་
བཞུགས།

དེ་ནས་རྗེ་དམ་པ་འདིས་《རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་དཀའ་འགྲུལ་གནད་ཀྱི་སློབ་མེ》 ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་
ཚོམ་འགོ་རྒྱགས་ཀྱང་། སློ་བུར་དུ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཞེས་པའི་རྒྱུད་ཡན་ཞིག་ལངས་ནས་རེ་ཞིག་
མཐའ་དག་གཏོར། འོན་ཀྱང་དེའི་དུས་སུ་བྱུགས་གཡེང་དང་འགྲུབ་པ་སོགས་སྤྱི་ཚམ་ཡང་མ་མཛད།

དེར་བརྟེན་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༥ལོར་སྐར་ཡང་ཁྱིན་ཏུ་འུ་འུ་《བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཚེན་མོ》 ཚུམ་སྤྱི་ག་གི་ལས་དོན་
 སྐྱོང་རྒྱ་གོང་རིམ་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་སྟེ། རྗེ་དམ་པ་འདི་འང་ལས་དོན་དེར་ཞུགས་པར་བྱགས་སྤོ་
 ཚེན་པོས་བྱགས་བཞེས་གནང་སྟེ་མཚུགས་སྤྱི་ལོ་བར་དུ་འབད་བརྩོན་གནང་། ཡང་ཚིག་མཛོད་ཚུམ་སྤྱི་ག་
 ཞོར་ལ་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་དང་། ལྷོ་ལུ་བ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་གདན་
 འདྲེན་ཞུས་པ་ལྟར་སྟོན་སྟུམ་དང་། ལོ་རྒྱུས། གྲུབ་མཐའ། ཚོས་ལུགས་བཅས་ཀྱི་སློབ་ཁྲིད་སྟེ་སྤྱི་ཐེངས་
 མང་གནང་བ་དང་། མི་རིགས་སློབ་ཚེན་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོང་ལ་དགོ་རྒྱུ་ཚེན་མོ་གཅིག་ལྷོགས་ཞེས་
 པའི་མཚན་ཐོབ་སྟུལ། དེ་བཞིན་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཚེན་པོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ་དང་། དར་མདོ་དགོ་འོས་ཚེད་སྐྱོང་
 སློབ་གྲྭ་སོགས་ཀྱི་གདན་ཞུས་ལྟར་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཁག་སློབ་ཁྲིད་དུ་སུ་ཡུལ་རིང་པོར་གནང་། སྤྱི་ལོ་
 ༡༧༧༩ལོར་བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་ཡོན་ཀྱང་གཞོན་པའི་གོ་གནས་འཛིན་པ་དང་། ཞིབ་
 འཇུག་པ་ཞེས་པའི་རིག་གཞུང་གི་མཚན་ཐོབ་ཀྱང་དམ་པར་སྟུལ། དེ་བཞིན་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ལོར་སི་ཁྲོན་ཞིང་
 ཚེན་གྱིས་ཁོང་ལ་དགོ་རྒྱུ་ཚེན་མོ་ཞེས་པའི་མཚན་ཐོབ་སྟུལ་བ་དང་། ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་
 འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱིས་བཀའ་བསྟན་དཔེ་བསྟར་སྐོར་གྱི་བཀའ་འདྲི་ཞུ་སའི་སློབ་དཔོན་དུ་གདན་འདྲེན་
 ཞུས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ལོར་བོད་ཞི་བས་བཅེངས་འགོལ་གཏོང་བ་སོགས་ལ་བྱས་རྗེས་བཞག་ཡོད་པར་
 བརྟེན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་གིས་ཁོང་ལ་གཟི་བརླིང་གྱི་ལག་ཁྲེར་ཞིག་ཀྱང་གནང་།
 སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ལོར་རྗེ་དམ་པ་འདིའི་ལྷགས་ཚུམ་《སུམ་ཅུ་པའི་རྣམ་བཤད་གཟུར་གནས་དབྱེས་པའི་གཏམ་》
 ཞེས་པ་ཞིག་དང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ལོར་རྗེ་དམ་པའི་ལྷགས་ཚུམ་《བོད་རིག་པའི་བྱང་བ་དང་འབྱུང་འགྲུབ་
 སྐོར་མདོ་ཙམ་བཤད་པ》 ཞེས་པ་འདི་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་པར་བསྐྱུན་བྱས།

མདོར་བསྡུས་ན་རྗེ་དམ་པ་འདིས་སྐྱེ་ཚེ་གང་གི་འཕྲིན་ལས་ནི་བོད་ཀྱི་སྐྱད་དང་རིག་གནས་འཆད་
 ཚུམ་ཉག་གཅིག་གནང་ནས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལུ་མཐུན་དུ་དར་རྒྱས་ཡོང་བ་དང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་
 ཐོན་ཡོང་བར་འབད་བརྩོན་ལྷོད་མེད་གནང་བ་ཞིག་རེད།

གཉིས་པ། གཞུང་དངོས་ཀྱི་སྐོར།

བོད་དུ་རིག་གནས་དར་ཚུལ་གྱི་གསུང་ཚོམ་གཅེས་བསྡུས།

— དམུ་དགོ་བསམ་གཏན།

མཚོད་བརྗོད་དང་ཚོམ་པར་དམ་བཅའ་བ།⁽¹⁾

མད་བྱུང་⁽²⁾ལུགས་བསྐྱེད་⁽³⁾མཚོ་ལས་ལེགས་ལུངས་གིང་། །

ལུང་རྟོགས་⁽⁴⁾རིན་ཆེན་རུལ་མང་⁽⁵⁾རབ་ཏུ་སྐྱེངས། །

སྐྱ་བཞིའི་⁽⁶⁾བང་རིམ་མཚོག་ཏུ་མཛོལ་བ་ཡི། །

བཤེས་གཉེན་⁽⁷⁾ལྷན་པོ་རྟག་ཏུ་རྒྱལ་ཁྱེད་ཅིག །

སྐྱོན་བྱོན་མཁས་པའི་འཕྲིན་ལས་⁽⁸⁾རྒྱབས་ཀྱི་ཐེང་། །

སྐྱོན་མོངས་བྱིས་པ་སྐྱུག་པའི་རྒྱུར་གྱུར་མོད། །

དོན་ལྡན་གཟིགས་པ་རྣོ་བའི་སྐྱེས་ལུ་⁽⁹⁾དག །

དགའ་བས་ལག་བད་སྐྱིང་གའི་ངོས་སུ་རྒྱུ། །

དེ་ལྟའི་བྱུང་བ་ལུགས་རྗེའི་སྐྱིང་བའི་སྐྱ། །

ཆན་པོ་སྐྱོ་བ་སངས་པའི་⁽¹⁰⁾གྲོགས་སུ་སྐྱོན་⁽¹¹⁾། །

སྐལ་མཉམ་⁽¹²⁾ཐོབ་ཀྱང་རྣ་བ་ཅུང་གཏོད་ལ། །

དགའ་བའི་འཇུག་ཞལ་⁽¹³⁾ཅུང་ཟད་སྐྱོན་ཅིག་ཨང་⁽¹⁴⁾། །

མཚན་འགྲེལ།

(1) མཚོད་བརྗོད་དང་ཚོམ་པར་དམ་བཅའ་བ།

མཁས་དབང་དམུ་དགོ་བསམ་གཏན་ཚང་གིས་བརྩམས་པའི་བོད་དུ་རིག་གནས་དར་ཚུལ་མདོར་བསྟུན་
བཤད་པ་ཞེས་པའི་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བཡིན།

སྟོན་སྟོན་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་སྐབས། སོ་སོས་བསྟེན་པའི་ལྟ་དང་རྩ་བའི་བླ་མ་
དང་འོན་ཏེ་ཆེ་བའི་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་དང་ཆེ་བ་སོགས་བརྗོད་པ་དེར་མཚོན་
བརྗོད་ཅེས་བྱ་ལ། མཚོན་བརྗོད་དང་། བསྟོད་པ། བྱག་འཚལ་བ། ཤེས་པ་བརྗོད་པ་ཞེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་
རྣམ་གྲངས་ཡིན་པ་དང་། སྦྱིར་བཏང་དུ་མཚོན་བརྗོད་ལ་ཚིགས་བཅད་གསུམ་ཆེ་བར་སྣང་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་ཡང་རྣམ་པ་
གཅིག་ཏུ་མེས་ཏེ། བསྟན་བཅོས་ལ་ལར་ཚིག་ལྷག་མའི་མཚོན་བརྗོད་དང་། བཅད་ལྷག་སྟེལ་མའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་
མཚོན་བརྗོད་ཀྱང་བྱུང་ངོ་། །འདིར་སྐབས་སུ་བབས་པ་《བོད་དུ་རིག་གནས་དར་ཚུལ་མདོར་བསྟུན་བཤད་པ》ཞེས་པའི་
མཚོན་བརྗོད་ནི། བཤེས་གཉེན་ཏེ་སྟོབ་དཔོན་ལ་མཚོན་པར་བརྗོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་།

མད་བྱུང་བྱུགས་བསྐྱེད་མཚོ་ལས་ལེགས་ལྟོངས་ཤིང་། །
ལུང་རྟོགས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མང་རབ་ཏུ་སྤྲུངས། །
སྐྱ་བཞི་བང་རིམ་མཚོག་ཏུ་མངོས་པ་ཡི། །
བཤེས་གཉེན་ལྷན་པོ་རྟག་ཏུ་རྒྱལ་གྱི་ཅིག ། ཅེས་བྱུང་།

དེའི་གོ་དོན་ནི། གང་ཉིད་ཀྱི་བྱུགས་ནི་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་མད་དུ་བྱུང་བའི་སྦྱིང་སྟོབས་རྒྱ་མཚོའི་གཉིད་
ལྟར་ཟབ་པ་བསྐྱེད་པ་ལས་ལེགས་པར་ལྟོངས་ཤིང་། །གསུང་རབས་དང་ཚོད་ལྡན་མཁས་པའི་གསུང་གི་ལུང་དང་།
སྤྲུངས་ནས་ཐོབ་པའི་ཡོན་ཏན་དང་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ (རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་བསྐྱབ་པ།
ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་སྟེ་གསུམ་) གྱི་རྟོགས་པ་སྟེ། ལུང་དང་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་མང་རབ་ཏུ་
སྤྲུངས་པ་ལྟར་དང་། གང་ཉིད་ཀྱི་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པའི་སྐྱ་ལྷན་བཞི་ (སྐྱལ་སྐྱ། ལོངས་སྐྱ། ཡེ་ཤེས་ཚོས་སྐྱ། རོ་བོ་ཉིད་
སྐྱ་སྟེ་བཞི་) ཡི་བང་རིམ་ལྟར་མངོས་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རི་རྒྱལ་ལྷན་པོ་ལྟར་བརྗོད་པ་སྟེ། བྱིད་ནི་ཡུན་
ནས་ཡུན་དུ་དག་དང་མི་མཐུན་སྟོགས་ལས་རྟག་ཏུ་རྒྱལ་བར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་པའོ། །

མཁས་སྐྱོན་གཉིས་ཀྱི་ངང་རྒྱལ་བསྐྱོན་བ་ནི།
 རྣམ་ཐོན་མཁས་པ་འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་བ་ཀྱི་མེད། །
 རྣམ་མོངས་བྱིས་པ་སྐྱུག་པའི་རྒྱུར་གྱུར་མོད། །
 དོན་ལྡན་གཟིགས་པ་རྣོ་བའི་སྐྱེས་བུ་དག །
 དགའ་བས་ལག་བད་སྟིང་གའི་ངོས་སུ་བྱུམ། །ཞེས་བྱུང།

དེའི་གོ་དོན་ནི། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་སྐྱོན་གྱི་དུས་སུ་མཁས་པའི་དབང་པོ་ནམ་མཁའི་སྐར་མཛོགས་བཀྲ་བ་
 ལྟ་བུ་ཐོན་བརྒྱུས་ཀྱི་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་ནི། རྒྱ་མཚོ་ཚེན་པའི་ཐ་སྐྱེས་ཀྱི་མེད་བ་ལྟར་གཅིག་ལས་གཅིག་མཐོ་བ་ཞིག་
 རེད་ལ། དེ་ནི་རྣམ་མོངས་སམ་བྱིས་པ་ཅི་ཡང་ཤེས་རིག་མེད་བརྒྱུས་སྐྱུག་པའི་རྒྱུར་གྱུར་མོད། འོན་ཀྱང་ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་
 དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྟོད་ལྡན་ཞིང་། སྟོ་རིག་གསལ་ལ་གཟིགས་པ་རྣོ་བའི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། དགའ་ཞིང་གྲུས་པས་ལག་
 པའི་ཐལ་མོ་བད་མ་ལྟ་བུར་རང་གི་སྟིང་གའི་ངོས་སུ་བྱུམ་ནས་དད་གྲུས་དང་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་དོ། །ཞེས་པའོ། །

རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ་ནི། ས་པཅ་གྱི་ «མཁས་པ་འཇུག་པའི་སྐོ» ལས། དམ་བཅའ་བ་དང་སྐྱུལ་ཚིག་
 མོགས། །འཆད་མྱིར་སྐོ་བ་སྟོན་བ་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ་ནི་གཞུང་རྩོམ་པ་ལ་སྐོ་བས་
 འཇུག་པའི་དོན་ཡིན་ལ། རྩོམ་པ་པོས་དགོས་པ་གང་ཞིག་གི་ཚེད་དུ་བདག་གིས་འདི་བྱེད་དོ་ཞེས་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་
 ཞིག་གྱང་ཡིན་ལོ། །རྩོམ་དཔེ་འདིའི་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ་ནི།

དེ་ལྟའི་བྱུང་བ་ལྷུགས་རྗེའི་གླིང་བུའི་སྐྱ། །
 ཀན་པོ་སྐོ་བ་སངས་པའི་གོགས་སུ་སྐྱུན། །
 རྣལ་མཉམ་ཁྱོད་གྱང་ན་བ་རྩུང་གཏོད་ལ། །
 དགའ་བའི་འཇུམ་ཞལ་རྩུང་ཟད་སྟོན་ཅིག་ཨང་། །
 ཞེས་བྱུང། འདིའི་གོ་དོན་ནི། གོ་བདེ་བས་མ་འགྲེལ་ལོ། །

(2) མདོ་བྱུང་། ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའམ་ལྷལ་དུ་བྱུང་བ།

(3) བྱགས་བསྐྱེད། བྱ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་འདོད་ཀྱི་སྡིང་སྟོབས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡང་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་
ཆེན་མོ་ལས། སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལྷགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་གྱི་བཤད་སྟོལ་ལ། རང་ཉིད་གཅིག་ལུའི་དོན་དུ་ཞིབ་དེ་
དོན་གཉེར་གྱི་བསམ་པ་སྤངས་ནས་ནམ་ནམ་མཁའ་ཁྲུབ་པའི་འགོ་བ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དུ་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་
འམང་ཐོབ་པར་འདོད་པའི་བསམ་པ་ཐོག་མར་སྐྱེས་པའི་ཞེ་ཚིག་སྟེ། བྱང་རྒྱལ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་གདམས་ངག་ཡིན།

(4) ལུང་རྟོགས། ལུང་དང་རྟོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྡུས་མིང་སྟེ། ལུང་ཞེས་པ་ནི་ལུང་སྡེ་སྟོན་གསུམ་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གྱི་
བཀའ་ཐམས་ཅད་བཛོད་བྱ་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྗེས་སྟོན་སྡེ་སྟོན་གསུམ་དུ་བཞག་
པ་སྟེ་འདུལ་བའི་སྡེ་སྟོན། མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྟོན། མདོན་པའི་སྡེ་སྟོན་གསུམ་མོ། རྟོགས་པ་ནི་རྟོག་པའི་ཚོས་ལྷག་པ་
བསྐྱབ་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གསུམ་སྟེ། ལྷག་པ་རྒྱལ་བྱིས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་དང་། ལྷག་པ་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་བསྐྱབ་པ།
ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་རྣམས་སོ་ཞེས་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལས་བྱུང་ངོ་། །

(5) རིན་ཆེན་རྒྱལ་མང་། རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས།

(6) རྒྱ་བཞི། སངས་རྒྱལ་གྱི་རོ་བོ་ཉིད་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཚོས་སྟེ། ལོངས་སྟོན་རྫོགས་སྟེ། རྒྱལ་པའི་རྒྱ་བཅས་སོ། །དེ་
དག་ནི། དག་པ་གཉིས་ལྡན་གྱི་དབྱིངས་མཐར་ཐུག་པའི་རྒྱུར་རོ་བོ་ཉིད་སྟེ་ཟེར་ཞིང་། དག་པ་གཉིས་ནི་རང་བཞིན་
རྣམ་དག་དང་། ལྷོ་ལུང་རྣམ་དག་གཉིས་སོ། །སྤང་རྟོགས་མཐར་ཐིན་པའི་འབྲས་བུ་མདོན་དུ་བྱེད་པར་ཡེ་ཤེས་ཚོས་
རྒྱ་ཟེར། །ལོངས་སྟོན་རྫོགས་སྟེའི་ངེས་པ་ལྷ་ལྡན་ནི་གནས་དང་དུས། རྒྱ། འཁོར། ཚོས་བཅས་ངེས་པ་སྟེ། གནས་
འོག་མིན་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་ཞིང་ཁམས་ཁོ་ནར་བཞུགས་པ། དུས་འཁོར་བ་མ་སྟོང་བར་དུ་བཞུགས་པ། རྒྱ་མཚན་
དཔེ་གསལ་རྫོགས་ཀྱིས་རྒྱས་པ། འཁོར་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ཁོ་ནས་བསྐྱོར་བ། ཚོས་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་འབའ་
ཞིག་གསུངས་པ་བཅས་སོ། །རྒྱལ་རྒྱ་ནི། ལོངས་སྟེའི་བདག་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་དག་མ་དག་གི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་
སྤང་ཞིང་དེ་དག་གི་དོན་མཛོད་པར་བསམ་བཞིན་སྟོན་པར་བཟུང་བའི་གཞུགས་སྐྱར་ཟེར།

(7) བཤེས་གཉེན། སྡིང་ཉེ་བའི་དག་ཚན་གྱི་ཞེས་སྟེ། སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལྷགས་ལ་བཤེས་གཉེན་བསྟེན་རྒྱལ་གྱི་
སེམས་དགུ་ཡོད་པ་ནི། ལུ་མཛངས་པ་ལྟ་བུའི་སེམས། རྗེ་རྗེ་ལྟ་བུའི་སེམས། ས་གཞི་ལྟ་བུའི་སེམས། ཁོར་ལྷག་གི་རི་ལྟ་